

ASPECTE RELATIVE LA ORDINEA PUBLICA COMUNITARA
Aspects Regarding the Community Public Order

Lucreția DOGARU, Professor Ph.D.,
“Petru Maior” University of Tîrgu Mureș

Abstract: The need of understanding the new European legal order, set up step by step in the process of formation and evolution of the European Communities towards the European Union, entails an understanding of the fact that the main actors of the European legal scene are the European citizens in the first place. In search of a common identity they are in the same time the recipients and the beneficiaries of the legal provisions created in this process that have embraced the method of integration to the end of gathering closer the European nations as well as conserving its values.

The public European order regards the normative activity of its institutional components (the Commission and the European Parliament, the Council, the European Court of Justice) and the relations between these starting from the idea of distributing the state powers. The EU bodies carry out the European public order as it results from the sources of European law.

The public order of the European Union has, same as the national public order, its dimensions: constitutional, administrative, fiscal, criminal. Its represents the application of European legal provisions in the legal relations of the European institutions and in the relations of the European Union and the member states, based on a jurisdictional control that ensures the respect of these provisions by all the participants at the European legal reports both at European and national levels.

Keywords: public European order, national public order, jurisdictional control.

Potrivit Tratatului asupra Uniunii Europene,¹ regulamentele adoptate de organismele comunitare sunt obligatorii în toate elementele lor și direct aplicabile în toate statele membre.² Curtea Europeană de Justiție a precizat că în U.E s-a instituit o nouă ordine juridică pentru al cărei beneficiu statele și-au limitat drepturile lor suverane, deși în domenii limitate, și între subiecții căreia se cuprind nu numai statele membre, dar și naționali lor. Astfel, UE are propriile sale instituții, propria sa personalitate juridică, propria sa capacitate juridică și propria capacitate de reprezentare pe plan internațional. Instituțiile UE sunt de drept public, cu norme ce creează o ordine publică uniformă, statele membre având obligația de a garanta ca legislația națională să nu prezinte vreun obstacol la deplina ei eficiență. Pentru raporturi juridice interne care nu se circumscriu sferei dreptului public comunitar, statele membre își vor exercita în continuare suveranitatea.

¹ Tratatul de la Maastricht , intrat în vigoare în 1993, modificat prin Tratatul de la Lisabona, semnat de către statele membre UE la 13 decembrie 2007 a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009;

² Art. 249 alin. 2 din Tratat;

Dreptul public comunitar – consfințind ordinea publică comunitară – prevalează față de prevederile naționale constituționale, administrative și penale.³ Această prevalare are la bază ideea că dreptul comunitar este parte a sistemului juridic național, dar o parte care are prioritate față de întreg, deci aplicabilitate directă. Totuși, atâta vreme cât statele membre și-au modificat legislațiile în sensul alinierii lor la legislația comunitară, ordinea publică comunitară se impune fără dificultăți majore.

Dreptul public comunitar a fost conceput după modelul și potrivit principiilor dreptului public din statele membre. Dreptul pozitiv dintr-un stat instituie ordinea internă de drept a statului respectiv. Astfel că, ordinea de drept din statul român este rezultatul aplicării normelor în vigoare în statul acesta asupra tuturor relațiilor sociale ce se derulează și ce sunt supuse reglementării juridice, cu respectarea principiilor de drept recunoscute și totodată consacrate. Condiția obligatorie pentru realizarea ordinii de drept dintr-un stat este legalitatea. Respectiva ordine de drept are două componente: ordinea publică și aceea privată. Dreptul pozitiv conține în reglementările sale ordinea publică ideală a statului determinat, dar și ordinea privată, ceea ce înseamnă că ordinea publică și cea privată sunt dimensiuni ale ordinii juridice.

Ordinea publică națională o stabilește statul însuși, suveran cât privește reglementarea relațiilor sociale de pe teritoriul său între cetățeni, între cetățeni și organele sale, între organele sale. Astfel că, discutăm despre ordinea publică referindu-ne la activitatea normată a componentelor statului între ele (ordinea constituțională), a acestora în raport cu cetățenii (ordinea administrativă), la apărarea și menținerea ordinii publice (dreptul penal), la ocrotirea proprietății publice și private (ordinea privată și publică), a drepturilor fundamentale ale cetățeanului. Se prezumă că statul organizează, apără și promovează ordinea sa publică exercitându-și funcțiile ca entitate suverană.

Rezultă că, ordinea publică a UE privește activitatea normată a componentelor ei instituționale (Comisia Europeană, Parlamentul și Consiliul, Curtea de Justiție Europeană, Curtea de Conturi) și raporturile dintre ele, plecând de la ideea distribuției puterii etatice, de origine aristotelică. Parlamentul UE nu e legiuitorul, în înțelesul democrațiilor juridice moderne, ci acesta⁴, împreună cu Consiliul și Comisia Europeană adoptă regulamente și directive, iau decizii și formulează recomandări și avize. S-ar putea spune că avem de-a face cu un codrept de decizie și nu un drept de codecizie, astfel cum observă unii, așa cum sugerează termenul „împreună”. Textul arată în ce anume constă „legiferarea”: regulamente, directive, recomandări și avize. Acestea formează aquisul comunitar.⁵ Ordinea publică comunitară nu poate avea realitate uniformă și generală decât dacă statele-membre își însușesc acest aquis. Dar și Consiliul european are calitate de legislator, în sensul stabilit prin tratate, întrucât adoptă reguli care devin legal obligatorii prin intermediul regulamentelor, directivelor, recomandărilor, avizelor etc. luate împreună cu celelalte organisme europene. E important de reținut faptul că membrii Consiliului sunt reprezentanți ai statelor membre, ceea ce înseamnă că acestea sunt implicate direct în actele sale decizionale și, implicit, în codreptul de decizie.

³ Bazele principiului rangului prioritar al dreptului comunitar față de dreptul național au fost puse de către Curtea de Justiție Europeană prin Decizia din 1964, Cazul Flaminio Costa /ENEL; a se vedea, **G. Fabian**, *Drept instituțional comunitar*, ediția II, Ed. Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, p. 72-74.

⁴ Pentru îndeplinirea misiunii lor și în condițiile prevăzute în art. 249 din Tratatul de la Nisa, semnat în 2001 și intrat în vigoare în 2003;

⁵ Termenul **aquis comunitar** desemnează totalitatea drepturilor și a obligațiilor comune care decurg din statutul de stat membru al [Uniunii Europene](#), incluzând, pe lângă tratate, și actele adoptate de către instituțiile UE;

Putem aprecia astfel că este prezentă o suveranitate participativă, adică se creează un nou tip de suveranitate, care nu dezbracă statele-membre de această calitate, ci îi reconfigurează trăsăturile.⁶ Suveranitatea de stat are două aspecte: pe de o parte, *autonomie* în organizarea ordinii sale de drept atât ca ordine publică, cât și ca ordine privată, pe de altă parte *independență* față de alte state cu care stabilește multiple relații, fără ca acele alte state să-i impună vreo conduită în plan intern sau extern.⁷ În exercitarea atribuțiilor sale ca autoritate de putere unică și indivizibilă pe teritoriul său și asupra cetățenilor săi, statul unitar modern și-a distribuit puterea, fiecare parte revenind unui organ al său.

Statul, indiferent dacă e național sau multinațional, unitar sau multiethnic, statul unitar modern își distribuie puterea în componente care o exercită conform cu competențele ce le atribuie fiecareia. Instituțiile statului modern unitar constituie un ansamblu complex de reguli juridice în vigoare, de autorități investite cu atribuții, răspunzătoare de strategia și tactica legislativă, de executarea și aplicarea acelor reguli, și pentru care li se repartizează mijloace materiale, financiare și de altă natură, potrivite.

În Europa constituțională statele membre sunt unitare și deopotrivă sunt naționale, cu câteva excepții. Prin urmare, structura instituțională a Uniunii Europene trebuie concepută ținând seama de structurile constituționale proprii statelor unitare naționale membre, de tradițiile lor cultural-politice. Dar, UE nu e construită - reprodusă pe modelul statului unitar național; membrii ei sunt Comunitățile și statele semnatare tratatelor, statutul politic al euroregiunilor nefiind unul clar. În aceste condiții, dreptul public al UE se cristalizează cu dificultate, prin negocieri și totodată se impune în urma consensului.

Izvoarele dreptului public comunitar sunt: primare⁸ și izvoare derivate⁹. Cele două tipuri de izvoare sunt invocate pentru un *Corpus iuris europensis*, pentru un cod penal european, un cod vamal, un cod administrativ.

După cum se știe, atribuțiile Uniunii Europene sunt realizate de organismele sale. Parlamentul UE nu e for legislativ ca în cazul Parlamentelor statelor membre; Consiliul, ai cărui membri sunt reprezentanți ai statelor din Uniune, asigură coordonarea politicilor economice generale ale statelor membre având putere de a lua decizii; el conferă Comisiei puteri pentru implementarea regulilor pe care le stabilește, putând totodată să impună unele condiții în exercitarea acestor puteri. În luarea deciziilor, Consiliul european acționează pe baza unor propuneri sau recomandări ale Comisiei sau, a altor organisme comunitare, întrucât nu are drept de inițiativă legislativă.

Cu toate că asigură coordonarea politicilor economice generale, Consiliul european nu e propriu zis Guvern și deși are putere de decizie, el nu substituie Parlamentului. Președinția Consiliului european revine fiecărui stat membru pentru o perioadă de șase luni. Comisia UE este organ executiv *sui generis*, formată din reprezentanți ai statelor membre, președintele fiind

⁶ Despre caracterul ireversibil al transferului suveranității dinspre statele membre înspre instituțiile UE, corelat cu obligația acestora de a lua în considerare deciziile luate la nivel național, a se vedea, **D. Năstase, M. Mătieș, Viitorul suveranității naționale a României în perspectiva integrării europene**, in Suveranitate națională și integrare europeană, Ed. Polirom, Iași, 2002, p. 96

⁷ Pentru detalii în acest sens, a se vedea, **V. Duculescu, N. Ploesteanu s.a., Dreptul Tratatelor**, Ed. Lumina Lex, București, 2006, p.177 și urm.

⁸ Ceea ce e prevăzut în Actul Unic European, Tratatul de la Paris, Tratatul de la Roma denumit și Tratatul privind funcționarea UE, cel de la Maastricht, Amsterdam, Nisa și Lisabona;

⁹ Reprezentate de ansamblul legislației elaborată de instituțiile UE sub forma directivelor, recomandărilor, deciziilor CEDO, CJCE, TPICE;

desemnat de Consiliu și aprobat de Parlament. Comisia europeană funcționează ca organ colegial, fiind guvernată de principiul răspunderii colective. Ea are competență decizională și de executare având totodată și competență de a contribui la pregătirea și conturarea măsurilor luate de Consiliu și Parlamentul european în materie de politici comunitare; are atribuții de control și de impunere ale respectării legislației comunitare de către statele membre; poate să formuleze derogări de la regulile comunitare, avize sau recomandări.¹⁰

Tratatele CE au creat entități comunitare numite euroregiuni, ce au reprezentare directă în organele de conducere ale UE, alături de statele-națiuni. Este de observat că statele membre UE au sancționat în Constituțiile lor inalienabilitatea și indivizibilitatea teritoriului asupra căruia își exercită suveranitatea, dar o euroregiune e formată din două sau mai multe teritorii etatice, cu reprezentanți în Comitetul Regiunilor. Astfel că, se ivește întrebarea cum pot locuitorii acestor euroregiuni să fie loiali statelor-națiuni și să fie loiali, totodată, euroregiunii în care locuiesc sau să o datoreze numai comunității europene renunțând la vechea loialitate? În această privință e greu de întrevăzut viitorul, însă, cu certitudine Comisia UE este guvern suprastatal și transnațional ale cărui puteri treptat și cu prudență le înlocuiesc pe cele teritoriale ale statelor membre. Legitimitatea sa stă într-o „normă de comportament condiționat de drepturile universale ale omului și operaționalizat prin statute, regulamente și directive... într-un proces continuu de angajament, discurs și negociere cu diverși jucători care operează la nivel local, regional, național, transnațional și global”.¹¹

Aceste organisme ale UE realizează ordinea publică comunitară așa cum rezultă ea din izvoarele dreptului comunitar, deși Uniunea Europeană nu are încă o Constituție în sensul clasic al termenului. Ordinea publică comunitară nu diferă esențial de semnificația ordinii publice interne unui stat. Pe astfel de considerente, orice discuție privind tema în cauză cere o analiză detaliată a câtorva concepte esențiale pentru concluzii valide.

Ordinea constituțională e principala componentă a ordinii publice. Izvorul ei formal ar trebui să fie Constituția și celelalte acte constituționale. Prima problemă a unei Constituții a Uniunii Europene ar fi desemnarea structurii ei în sensul unitar sau federal, ori federativ sau confederativ? Apreciem că pentru state precum Franța și Marea Britanie, UE nu trebuie să substituie statul-națiune, în timp ce, pentru Ungaria și Portugalia UE trebuie să aibă mai degrabă caracter federal. Pentru ca UE să fie entitate unitară trebuie desființate statele membre, înființate un singur rând de organe centrale, o singură cetățenie (deci o singură ordine constituțională), unități teritorial-administrative comunitare, organele de conducere ale acestora fiind egal subordonate organelor centrale (deci o singură ordine administrativă). De asemenea, pentru ca UE să fie entitate federală trebuie să se accepte realitatea numai a formațiilor statale, nu și euroregiunilor; două rânduri de organe centrale – cele ale statului federal și a fiecărui stat membru; două cetățenii – cele ale federației și ale statului membru; în compunerea organului reprezentativ suprem federal se impune să existe două camere, în una fiind reprezentate statele membre; nu în ultimul rând, statele membre să-și păstreze dreptul la autodeterminare și posibilitatea de a ieși oricând din federație. Tendința de desființare a teritoriilor etatice întâmpină mari obstacole în ceea ce privește statutul națiunilor, diferențele de dezvoltare

¹⁰ Cu referire la atribuțiile acestor organisme, a se vedea, **G. Fabian**, *op.cit.*, p.155-166;

¹¹ **Jeremy Rifkin**, *Visul european. Despre cum, pe tăcute, Europa va pune în umbră „visul american”*, Ed. Economie și societate, București, 2006, p. 175;

economică și culturală. Federalitatea este contrară prezumției de la care pleacă unioniștii ,aceea că statul-națiune este sursa conflictelor și dezechilibrelor social-economice de pe continent.

Adăugăm totodată și faptul că unele constituții ale statelor membre (precum cea austriacă, norvegiană, daneză, italiană, germană, poloneză, greacă, spaniolă, malteză și cipriotă), într-un fel sau altul fac referire la biserica și religia creștină a cetățenilor lor. Astfel, preambulul constituției germane începe cu termenii „Conștient de răspunderea sa în fața lui Dumnezeu și a oamenilor...etc”; art.16 din constituția spaniolă precizează că „puterile publice vor ține seama de credințele religioase ale societății spaniole și vor întreține relații de cooperare cu biserica catolică și cu celelalte confesiuni”; art.4 din Constituția daneză stipulează: „Biserica evanghelică luterană este biserică națională și se bucură, ca atare, de susținerea statului”; Constituția irlandeză, în preambul , afirmă: „În numele Sfintei Treimi, din care derivă orice putere și la care trebuie să ne referim ca la propriul nostru scop suprem...”; art.2 al Constituției norvegiene prevede că: „Religia evanghelică luterană este religia oficială a statului.”; constituția Greciei la art. 3 al.1 stipulează : „Religia dominantă în Grecia este aceea a Bisericii ortodoxe orientale a lui Christos...”

În majoritatea statelor UE, ca și în țara noastră, 90% din populație se declară creștină. Fondul cultural, tradiția, mentalul colectiv are inevitabil o dimensiune creștină, atestată de cercetările științifice . Cu toate acestea, în constituția noastră, ca de altfel și în alte constituții, această situație nu e reflectată din varii considerente. Probabil nu le place Dumnezeu, ci Omul, ca entitate universală și abstractă, aspațial și atemporal. Ordinea publică comunitară are ca izvor formal principal Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene în calitate de Carta Europeană a Drepturilor Omului, omul-individ aspațial și atemporal. Omul din CEDO nu are nimic european în el, prefigurând astfel o conștiință planetară, o universalitate durabilă și pașnică.

Cu privire la structura politică a Uniunii Europene există două opțiuni, cu efecte asupra ordinii publice europene: federalismul și anti-federalismul. În acest context, vom face câteva observații despre statul-națiune. Este o realitate istorică faptul că organizarea politică instituțională a depins de gradul de extindere spațio-temporală a interacțiunilor umane. Accelerarea și mărirea razei de interacțiuni au determinat apariția în timp, a statelor naționale, ce au continuat de la formele anterioare de organizare politico-economică aceași idee: de a proteja proprietatea privată și teritoriul său, inalienabil și indivizibil. Numeroase doctrine dispun culturile ierarhic: culturi inferioare și superioare; la fel sunt dispuse și civilizațiile, de obicei după criterii unilaterale. Există de asemenea, opinii ideologice ce împart cultura europeană în estică și vestică, în catolică, protestantă și ortodoxă, iar în loc să constate unitatea, ideologiile se apleacă asupra diferențelor.

Statele-națiuni le oferă indivizilor calitatea de cetățean, cerându-le în schimb loialitate și atașament pentru o istorie comună, o limbă comună, un teritoriu comun, o piață comună. Tocmai de aceea ele rezistă cu greu în fața expansiunii interacțiunilor umane care depășesc spațiul juridic național. Pe de altă parte, fragilitatea și vulnerabilitatea noastră individuală căutăm să le apărăm cu ajutorul gândirii, ca proces, potențată de voință și afectivitate. Omul și-a apărât fragilitatea și vulnerabilitatea prin conviețuire și colaborare, pentru care a edificat știința dreptului și cea a politicului, și totodată și-a dat reguli pentru multitudinea de interacțiuni și comportamente sociale ce au vădit permanent această fragilitate și vulnerabilitate, confruntate cu numeroși factori de risc cu conținut universal. Astfel că, statul național, afirmându-și

suveranitatea deplină, nu numai că nu poate să facă față acestor riscuri cu caracter global dar și generează noi factori de risc la adresa securității oamenilor: războiul nuclear, încălzirea planetei, exploatarea irațională a resurselor, poluarea, criminalitatea transfrontieră etc.

Statul care își revendică propria suveranitate în relațiile cu alte state, nu o poate face decât fie cu ajutorul unei puteri economico-militare, fie pe bază de alianțe. Ideea de perspectivă a desființării suveranității statelor-naționale în favoarea altui stat, supranațional, nu face decât să amâne soluționarea factorilor de risc generate de el însuși, fapt pentru care se propune două feluri de suveranități, complementare și ierarhic dispuse, astfel încât să rezulte o entitate specifică, eficientă dar și rațională. În acest context, federaliștii și antifederaliștii, fac o serie de propuneri întru sporul de securitate privind fragilitatea și vulnerabilitatea ființei umane, de care se preocupă toată elita politică europeană.¹² Majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene sunt unitare și naționale; unii guvernanți promovează o „Europă a statelor”, o federație de state naționale suverane, care comunizează anumite atribute, fără a se defini, adică fără a deveni „stat” în înțelesul dat statelor din SUA.¹³

În anii 50, în contextul în care SUA presau imperial asupra vestului european, având ca adversari planetari URSS-ul și China, UE a fost proiectată într-o concepție filosofico-politică de tip interbelic. Identitatea națională nu poate fi înfrântă prin acte normative, nici prin promisiuni sociale și materiale, cum nu poate fi înfrânt nici rolul statului național în controlarea felului în care se realizează libertățile sale fundamentale (circulația mărfurilor, circulația capitalurilor, circulația serviciilor, circulația forței de muncă). Este adevărat că, rețelele economico-politice înfiripate în perioada interbelică, au luat amploare ulterior, astfel încât statul-națiune de coloratură liberală dovedește tot mai evident că își epuizează resursele de realitate. Economia și politica bazate pe rețele multivalente nu mai sunt legate de naționalitatea, rasa, religia ori sexul oamenilor; rețelele de producători vizează mărirea piețelor, a costurilor și a riscurilor, în pofida statelor; rețelele transnaționale de clienți, de cercetare științifică și tehnologică; alianțele supraetnice de partide politice, precum și rețelele de comercializare a culturii, au la bază o singură idee de o eficiență greu de evaluat practic: omul cu drepturile lui.

Cheia înfăptuirii Uniunii Europene stă în ridicarea datoriei morale și a obligației juridice la un plan de ordine publică și bune moravuri superior statelor membre. Astfel se schițează un nou spațiu juridic și un nou timp juridic. Limitele teritoriale nu tind să dispară, ci limitele teritoriale ale statelor-naționale. Uniunea Europeană își exercită puterea juridico-politică teritorial și asupra cetățenilor săi, numiți cetățeni europeni, prin autoritățile sale și cu competențe proprii, transferând funcții ale statului-națiune la sine, afirmându-și astfel statutul de subsidiaritate.

În consecință, urmează o ordine publică proprie cu dimensiunile sale: constituțională, administrativă, fiscală, vamală, penală. Uniunea Europeană se bazează pe arhitectura rețelei economico-politice și culturale în plan regional, urmând pașii ulteriori ai realizării planului planetar numit Comunitate. Și chiar dacă aceasta pretinde deocamdată că este un sistem instituțional guvernamental supraetnic, în care statele-națiuni își controlează teritoriul și

¹² În acest context, fostul premier francez și președinte al Consiliului european în 2000, L. Jospin declara: „Vreau Europa, dar rămân atașat națiunii mele. A construi Europa fără a desființa Franța sau oricare altă națiune europeană, aceasta e opțiunea mea politică”;

¹³ A se vedea, Paul Thibaud, *Nation et Europe au XXe eme siècle: de la sacralisation negative a la sacralisation positive*, *Revue Politique etrangere*, vol. 65, no. 3/2000

cetățenii, acest control este tot mai mult subminat. Acum cetățenii statelor-membre pot vota și candida atât în alegerile pentru Parlamentele țărilor lor, având dreptul să voteze și candideze și pentru Parlamentul UE, semn că într-un viitor previzibil vor fi numai cetățenii ai Uniunii Europene.

Noțiunea de origine medievală, aceea de subsidiaritate, a fost preluată de către arhitecții UE din 1992 și formulată în mod explicit în Tratatul de la Maastricht¹⁴ în art. 3 B, astfel: „Comunitatea acționează în limitele competențelor care îi sunt conferite și de obiectivele care sunt înscrise în prezentul tratat. În domeniile care nu cer competența sa exclusivă, Comunitatea nu intervine, conform principiului subsidiarității care dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii înfățișate nu pot fi realizate într-o manieră suficientă de către statele membre și pot deci, funcție de dimensiunile sau de efectele acțiunii înfățișate, să fie mai bine realizate la nivel comunitar. Acțiunea Comunității nu excede ceea ce e necesar pentru atingerea obiectivelor prezentului tratat”. Subsidiaritatea¹⁵ se referă la o stare, o situație în care se află un element în raport cu funcționarea întregului, adică nu e indispensabil funcționării unui sistem. Ideea subsidiarității privește rolul oricărei autorități, nu neapărat autoritatea etatică. Ea pretinde că în societate nici o autoritate nu-și poate depăși domeniul de competență, fiecare având autonomie în îndeplinirea funcțiilor stabilite, sub cupola Constituției. Statul este subsidiar în sensul că servește ca element secundar de autoritate în sistemul organelor de autoritate și putere socială, rezultând secundaritatea acțiunii societății sau a statului în raport cu individul. De aceea subsidiaritatea este principiu de ordine publică, în care autoritățile superioare nu impun, ci completează prin intervenții legale acolo unde autoritățile inferioare nu pot efectua. Subsidiaritatea slujește apărării drepturilor fundamentale ale omului, diminuând monopolul etatic. Ea are trei trăsături esențiale: complementaritate, flexibilitate și utilitate.

Statul subsidiar nu mai deține monopolul controlului social, acest control revenind tuturor organelor de autoritate și putere socială, prin distribuire, care este strâns asociată cu stabilirea riguroasă a competențelor acestor organe astfel încât nici unul să nu fie mai puternic decât altul.

Complementaritatea e necesară, dar nu și suficientă realizării subsidiarității etatice; aceasta trebuie să fie și flexibilă, adică, distribuirea autorității și reglementarea competențelor să facă posibilă activitatea autonomă a fiecărui organ în îndeplinirea atribuțiilor de a realiza direct solidaritatea socială. „L’Etat subsidiaire pourvoit a ses fins – harmoniser la liberte d’autonomie et un ordre social juste – par la maintenance et le developpement d’une societe d’autorites plurielles et diversifies”¹⁶

Utilitatea subsidiarității statului se vedește în calitatea acestuia de a concilia între nevoia de justiție socială și necesitatea de a fi respectate libertățile. Această conciliere operează în ideea că intervenția etatică trebuie să fie limitată la utilitatea impusă de insuficiențele sociale

În conformitate cu principiul subsidiarității, consecință directă a principiului priorității, Uniunii Europene nu îi vor fi atribuite sarcini pe care statele membre nu le pot îndeplini în mod eficace.¹⁷ Protocolul cu privire la principiul proporționalității și

¹⁴ Tratatul de la Amsterdam, precizează ulterior, în art.3 B, dimensiunile și finalitatea subsidiarității;

¹⁵ Subsidiar = care servește ca element secundar, accesoriu, auxiliar, complinitor, suplimentar, pe lângă aceasta; „subsidiaire-secondaire, accesoire”, cf. Dictionnaire Le Petit Robert, 2013, Paris

¹⁶ Chantal Millon-Delsol, *L’Etat subsidiaire*, Col. Leviathan, PUF, Paris, 1992, p.10

¹⁷ Raportul Comisiei Europene din 16 iunie 1978;

subsidiarității, anexat la Tratatul de la Amsterdam, stabilește că, criteriile centrale pentru reglementarea unor domenii la nivel comunitar și nu la nivel național sunt reprezentate de conținutul obiectivului urmărit precum și de posibilitatea realizării acestui obiectiv doar la nivel supranațional.

Efectivitatea acestui principiu, ca și mod de delimitare a competențelor, este limitată, pe considerent că nu există o instanță independentă, competentă să verifice aplicarea acestuia.¹⁸

¹⁸ A se vedea, *Cauza 233/94, Germania versus PE și Consiliu*, în Culegerea din 1997, I-2405.